

ALAPSZAKOS SZAKDOLGOZAT

Radics Péter

Keleti nyelvek és kultúrák
alapszak
Koreai szakirány

2012

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
Bölcsészettudományi Kar

ALAPSZAKOS SZAKDOLGOZAT

A koreai kultúra sajátosságai

Témavezető:
Dr. Birtalan Ágnes
habilitált egyetemi docens,
tanszékvezető

Készítette:
Radics Péter
keleti nyelvek és kultúrák alapszak
koreai szakirány

2012

Tartalomjegyzék:

I, Bevezetés – Történeti áttekintés	2
II, Koreai Sámánizmus Alapfogalmai	8
Sámánista világkép.....	8
Lélekfelfogás.....	9
Sámánista panteon.....	10
III, A sámán	13
<i>Mudang</i> tipológia	14
<i>Kangsinnmu</i>	15
<i>Seseummu</i>	18
IV. A <i>Kut</i>	20
A szertartás helyszínei.....	21
Az ekstázis fajtái	22
A sámán öltözéke	22
A <i>kut</i> zenei világa, és a <i>muga</i>	24
Az áldozat, isteni jelenlét	25
A <i>naerim kut</i>	27
Zárszó	29
한국어요약.....	30
Bibliográfia	31

A HKR 346. § ad 76. § (4) c) pontja értelmében:

„.... A szakdolgozathoz csatolni kell egy nyilatkozatot arról, hogy a munka a hallgató saját szellemi terméke....”

NYILATKOZAT

Alulírott (*Név és keresztnév*) ezennel kijelentem és aláírással megerősítem, hogy az
ELTE BTK .....alapképzés/alapszak
..... szakirányán írt jelen záródolgozatom saját szellemi termékem,
melyet korábban más szakon még nem nyújtottam be szakdolgozatként/záródolgozatként
és amelybe mások munkáját (könyv, tanulmány, kézirat, internetes forrás, személyes
közlés stb.) idézőjel és pontos hivatkozások nélkül nem építettem be.

Budapest, 20__ _____

_____
Aláírás

Szakedolgozatomat négy fő részre osztottam, az elsőben történeti áttekintést nyújtok a sámánizmus jelenlétéről az ókori Korea területén, említést teszek fontosságáról, illetve arról a tényről, hogy kialakulásához, formálódásához, nagyban hozzájárult a koreai népcsoport életmódváltása. Ez alatt azt a folyamatot értem, melynek során halászó-vadászó közösségekből, a kedvező földrajzi viszonyokat kihasználva, olyan társadalommá szerveződtek, ahol a mezőgazdaság kulcsfontosságú pozíciót foglal el, illetve a spiritualitásnak, a különféle rituális aktusoknak kiemelt helye van a mindennapi életben. Esszém második részében ismertetem a koreai sámánizmus alapfogalmait, a sámánista panteon meghatározó szereplőit, továbbá bemutatom az ősvallás világról, és a benne élő emberekről alkotott eszmerendszerét. A harmadik részben részletes leírást nyújtok a sámánizmus központi alakjáról: a mediátorról. Dolgozatom negyedik fejezetében pedig rátérek a *kut* (굿) szertartás bemutatására. Ez a rész magába foglalja a *kut* általános ismertetését, a szertartások tárgyi világának leírását, a sámán és segítői által használt különféle kellékek bemutatását, illetve vázolom az egyik legjelentősebb *kut* szertartás menetét, a *naerim kut*-ét. A koreai szavak átírásakor az államilag elismert, felülvizsgált átírási formát alkalmaztam (Revised Romanization of Korean - 국어의 로마자 표기법)¹. Véleményem szerint ez sokkal átláthatóbban adja vissza a koreai szavak fonetikai sajátosságait, illetve modernebb, mint a McCune – Reischauer átírási forma. A terminológia *hangeul* (한글) történő átírását minden esetben feltüntettem, a klasszikus koreai – *hanja* (한자) – írásjegyeket azon esetben mellékelem, ha fontosnak tartom ezzel rávilágítani a szó sino-koreai eredetére.

---

¹ Az átíráshoz angol nyelvű útmutató itt található: <http://www.korean.go.kr/eng/roman/roman.jsp>.

I, Bevezetés – Történeti áttekintés

Koreában létezik egy kifejezés, melyet e népcsoport történelmi nagyságát kihangsúlyozandó szoktak emlegetni: 반만년 역사², azaz féltízezer éves történelem. Ez a szófordulat a Samgug Yusa-ban (삼국유사 / 三國遺事) leírt Tangun³ mitikus uralkodó általi i.e. 2333-as államalapítási dátumra vonatkozik. Ezzel a kifejezéssel hangsúlyozzák több mint négyezer éves történelmük folytonos voltát, illetve jelenlétüket a területen. Tangun létezését illetően tudományos körökben megoszlanak a vélemények⁴, azonban az tényként kezelhető, hogy a területen a neolitikus korszaktól fogva jelen voltak különböző népcsoportok. Ebben az időszakban kiterjedt mezőgazdasági tevékenységre utaló leleteket nem találtak, ugyanakkor „számos lelet tanúskodik az i.e. III–II. évezredi neolitikus kultúra elterjedéséről, a lakosság vadászó-halászó életmódjáról, sőt a földművelés és a kézművesség kezdeteiről”⁵. A kézművességgel kapcsolatos leletek közül a legjelentősebbeknek a kúp alakú, karcolt, fésűfog-mintás agyagedények számítanak,

1. ábra: menhir

illetve az ezekkel azonos korból származó rátétes díszítésű kerámiák⁶. A feltárt leletek főként használati tárgyakra korlátozódtak, így míg életmódjukról némi következtetést levonhatunk, a maradványok kevésbé engednek bepillantást a korai idők vallási, társadalmi berendezkedésébe. Megállapítható azonban, hogy a feltárt leletek nagy hasonlóságot mutatnak egyes Kelet-Szibéria, és Mandzsúria területén előkerült történelmi emlékekkel⁷. A következő jelentős lépést régészeti szempontból a dolmenek (고인돌 – koindol), és menhirek (선돌 – seondol) felfedezése jelentette. Ezek a megalitikus

síremlékek körülbelül időszámításunk előtt a II. évezredben épültek. Ebben az időszakban jelentős változások történtek a félszigeten mivel, „a koreai régészek i.e. II évezred végétől számítják a bronz megjelenését” is. (Faludi p. 4.) A menhir megnevezés alatt hatalmas

² Átírása: panman nyeon yeoksa.

³ Az ide kapcsolódó mitológiai történetet lásd: Tokarev, Sz. A. (főszerk.): *Mitológiai enciklopédia*. Budapest, Gondolat Kiadó 1988 II. kötet p. 475.

⁴ Csoma Mózes: *Korea – Egy nemzet, két ország*. Budapest, Napvilág Kiadó 2008 p. 11.

⁵ Faludi Péter: *Korea Története I. Az ókortól 1945-ig*. Budapest, Külkereskedelmi Főiskola 1993 p. 4.

⁶ Mecsi Beatrix: Bevezetés a koreai művészetbe. in: Mecsi Beatrix & Fajcsák Györgyi (szerk.): *A hajnalpír országa. Koreai művészet a 18-19. században*. Budapest, Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum. kétnyelvű katalógus 2012 (megjelenés alatt).

⁷ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 13.

felállított kőtömböket értünk, és funkciójukat illetően több elmélet létezik. Tekintik őket határjelölő köveknek, ősök szellemeinek helyét jelző köveknek, és még számos más feltevés is létezik rendeltetésükről. Ugyanakkor valószínűbb, hogy a bronzkori ember természetfelettel kapcsolatos elképzeléseit jelölik valamilyen módon⁸. A másik feltárt csoportba a *dolmenek* tartoznak, melyek szintén kőből készült építmények. Ázsián belül Indiában, Kínában, Koreában, és Japánban körülbelül 70000 db található ezekből a szakrális építményekből. Ezek több mint 50 százaléka – hozzávetőlegesen 40000 darab – a koreai-félsziget területén lelhető fel. A kutatók a *dolmenek* nagyszámú előfordulása, és a jellegzetességük miatt úgy gondolják, hogy itt sajátos, önálló *dolmen* kultúra alakult ki, mely mentes a külső hatásoktól⁹. A *dolmenek*nek a *menhirek*hez hasonlóan a tudósok nagy jelentőséget tulajdonítanak. Először is az adott kor társadalmi struktúrájáról árulkodik az a munkafolyamat mellyel a több száz kilós kövekből álló építményeket létrehozták. Vélhetőleg már kialakulóban volt egy felsőbb vezető réteg, akik parancsokkal látták el a dolgozókat, illetve a munkafolyamatokat levezényelték, tehát beszélhetünk a társadalom rétegződéséről¹⁰.

A másik ok, amiért e leletek fontosak, az az, hogy ennek a népcsoportnak a spiritualitásról alkotott elképzeléseiről tanúskodnak.

2. ábra: dolmen

A *dolmenek* temetkezésre használt sírok voltak, ahol a sírkamra tetejére egy hatalmas követ helyeztek. A sírba a holttest mellé különféle használati tárgyakat raktak, ebből következik, hogy kialakult elképzelésük volt a halál utáni életről¹¹. Nem egyedi esetről van szó, hiszen nagy számban láthatunk példát hasonló temetkezési szokásokra, népcsoportoknál, kik hittek a túlvilági létben. Leggyakrabban egyéni sírokat találtak a kutatók. Azonban volt rá példa, hogy több holttest is feküdt egy *dolmen* alatt. Ezeket áldozati sírokként azonosították. Egyes elképzelések szerint a sírkamra tetejeként funkcionáló köveknek kettős szerepe volt: védte a holtat a sírrablóktól, illetve a külső világot is védte a holtak visszatértétől¹². Gyakorik voltak a

⁸ A Wikipedia.org megalitikus kultúrák címszó alatt található oldal adataiból.

⁹ DVD: World Heritage in Korea (7 DVD Box Set): *Gochang, Hwasun and Ganghwa Dolmen Sites*. 2002.

¹⁰ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 14.

¹¹ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 14.

¹² DVD: World Heritage in Korea (7 DVD Box Set): *Gochang, Hwasun and Ganghwa Dolmen Sites*. 2002.

leletek közt a különféle állatábrázolások, mint például a ló, tigris, madarakat szimbolizáló festmények, melyek egyfajta a szibériai sámánizmussal rokon sámánista, animista hitvilágra engednek következtetni. (Grayson p. 14.) A koreaiak vallásáról adatokat, illetve tényleges leleteket, melyek nem pusztán feltételezésen alapulnak, az i. e. I. évezred közepétől, a vaskortól kezdve találtak a kutatók. A vas használata nem jelentette a

3. ábra: A Három Királyság térképe

körében.”¹⁴ Ettől az időszaktól kezdve betekintést kaphatunk a koreaiak ősvallásába, melynek fontos tulajdonságjegyeit figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy alapvetően két fő hatás érvényesül benne: a szibériai sámánizmushoz hasonló vallási elemek, illetve a letelepedett mezőgazdasággal foglalkozó társadalom hatása¹⁵. A koreaiak ősvallása virágkorát a Három Királyság (삼국시대¹⁶ / 三國時代) idején élte, amikor a társadalmi

bronzból készült tárgyak azonnali kiszorulását, sőt megállapították: „az ekkor Koreában készült bronztárgyak jelentősen eltértek a Kínából jól ismert bronz szertartási edényektől, ilyeneket egyáltalán nem találunk Koreában. Helyette különleges, valószínűleg hatalmi jelképként szolgáló fegyvereket, tükröket és rituális célokra készült csengőket készítettek.”¹³. Tehát „a bronz és a vas elterjedése, a fémeszközök használata meggyorsította a kézművesség és a földművelés fejlődését, megjelent az állattartás is. A leletekből nyomon követhető, hogyan ment végbe az ősközösségi viszonyok felbomlása a félszigetet és az attól közvetlenül északra fekvő területeket benépesítő törzsek

¹³ Mecsí Beatrix: Bevezetés a koreai művészetbe. in: Mecsí Beatrix & Fajcsák Györgyi (szerk.): *A hajnalpír országa. Koreai művészet a 18-19. században*. Budapest, Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum. kétnyelvű katalógus 2012 (megjelenés alatt).

¹⁴ Faludi Péter: *Korea Története I. Az ókortól 1945-ig*. Budapest, Külkereskedelmi Főiskola 1993 pp. 4–5.

¹⁵ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 19.

¹⁶ 삼국시대 átírása: *samgug side*.

berendezkedés, és vallási élet már kiforrott formájában létezett. A kutatók véleménye szerint ebben az időszakban a legfőbb sámán, és a király személye egy volt¹⁷. A Három Királyság egyikéből, Silla-ból ránk maradt, Gyeongju (경주) környékén fellelt, uralkodói koronákat megvizsgálva, ugyanezt a következtetést vonja le Birtalan is¹⁸. A mai Gyeongju Geumseong (금성) néven a Silla királyság uralkodói székhelye volt, továbbá ez a régió szolgált temetkezési helyül a korszak uralkodóinak. A sírkamrák feltárása során számos értékes lelet mellett előkerültek a fentebb említett uralkodói fejékek is. Ezek között találhatóak olyanok, melyek nagyfokú hasonlóságot mutatnak egyes belső-ázsiai sámánok fejdíszzeivel. Közösek bennük a szarvasagancsot ábrázoló elemek, melyek a sámán erejét hivatottak szimbolizálni, és az ártó szellemekkel folytatott viaskodások során jelentős a szerepük. (Birtalan; 2002 p. 19.) Az agancsok mellett megtalálhatók közös vonásként a szárnyat formáló részek, illetve a fa motívumok. Az előbbi a sámánoknál a lélek

4. ábra Silla „agancsos” korona

repülését segíti elő, míg az utóbbi a háromszatú világelképzelésben *axis mundi*-t – világtengelyt – alkot. Birtalan kiemeli jelentőségét annak, hogy a létsíkok között átjárót biztosító világfát átkelésre, „csak a mediátorok, mint például a sámán, illetve néhány esetben mitikus hősök” használhatják. Majd a következtetést levonva megállapítja, – amennyiben a feltételezés helyes – a Silla birodalom uralkodója világi hatalma mellett, mediátorként is a legmagasabb pozíciót foglalta el. Ez az elmélet remekül példázza az ősvallás kitüntetett szerepét a korban. A vallás

fontosságához, népszerűséghez hozzájárult az a tény is, hogy Kínából még nem érkezett meg a későbbiekben oly nagyra tartott, fontosnak vélt vallás: a buddhizmus. A *Három Királyság*, mint arról neve is árulkodik három, nagyrészt a mai Koreai-félsziget területén elhelyezkedő, egymással gyakran hadban álló államalakulatok voltak: Goguryeo (고구려 / 高句麗), Baekje (백제 / 百濟), és Silla (신라 / 新羅). A három nagy államalakulat mellett a térségben léteztek még kisebbek is. Puyeo, mely a félszigettől északabbra volt található, illetve Gaya királyság, melyet Silla

¹⁷ Kister, D. A.: *Korean Shamanist Ritual. Symbols and Dramas of Transformation*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1997 p. 3.

¹⁸ Birtalan Ágnes: Some Common Phenomena in Korean and Inner Asian Ancient Religious Systems. In: *Aspects of Korean Civilisation*. (Korean Studies in Hungary Volume I.) Edited by Ágnes Birtalan. Budapest, Eötvös Loránd University, Department of Inner Asian Studies 2002 pp. 13–20. p. 19.

beolvasztott magába rövid fennállás után. A buddhizmus, mint új vallás királyságonként más-más időpontban jelent meg, és sajátos kölcsönhatásba keveredett a már meglévő, és a koreaiak életnek szerves részét képező ősvallással. Ahelyett hogy teljes mértékben a helyébe lépett volna, kölcsönösen elkezdtek hatni egymásra, szinkronizálódtak, ezáltal mindkét vallás rituális tevékenységeiben, vallási panteonjában, illetve a különböző vallási tevékenységeket végző személyek viseletében is új elemekkel gazdagították egymás spirituális, tárgyi világát. A három királyság idején már nagy tiszteletnek örvendtek a buddhista tanok, ugyanakkor a buddhizmus az Egyesült Silla királyság (통일신라시대¹⁹ / 統一新羅時代) idején (668–918) kezdte meg hosszú távú virágzását, mely az egész félszigetre kiterjedt. Mivel elsősorban kínai közvetítéssel, ráadásul császári ajánlással érkezett, nem csoda, hogy a koreai elit hamar magáévá tette a vallást. Ilyen viszonyok között a sámánizmus a közemberek vallásává alacsonyodott le az udvar szemében. A falusi, vidéki szertartások lettek a sámánizmus központi színhelyei. Az Egyesült Silla időszak után a Goryeo (고려 / 高麗) időszak következett 918-1392-ig, melyben még mindig a buddhizmus dominanciájáról beszélhetünk. Ebben az időintervallumban nagy változás a sámánizmus tekintetében nem történt. Azonban 1392-ben egy I Seong-gye (이성계) nevű hadvezér megdöntve a fennálló rendszert új dinasztiát alapított, és államalakulatának a Joseon (조선) elnevezést adta²⁰. Innentől fogva kezdődött meg a buddhizmus háttérbe szorulása a konfucianizmussal szemben, és ezzel párhuzamosan a sámánizmus is nagyobb szerepet töltött be a felsőbb réteg a *yangban* (양반), illetve a királyi család életében. Gyakori volt a palotában, nem szívesen látott magas rangú vendég esetében, a sámán jelenléte. Tehát egyes sámánoknak bejárás joga volt a palotába, illetve volt rá példa, hogy külön épületeket biztosítottak számukra a palotán belül. Ezeket a sámánokat megkülönböztető elnevezéssel illették. Ez volt a *kungmu* (궁무 / 宮巫), melynek jelentése nemzeti sámán, a nemzet sámánja. Ez tanúskodik arról mekkora tisztelet övezte ezeket a rendkívüli hatalommal felruházott személyeket. Ugyanakkor a tisztelet mellett a vezető réteg ambivalens módon a Goryeo kortól fogva, a Joseon koron át adóztatta a sámánokat. Az 1431-ben kiadott rendelet szerint az udvar hölgyei számára a sámánok erkölcsstelen lakhelyei tiltott területnek minősültek²¹, illetve a különféle feljegyzésekben a sámánszertartásokra, a *kut-ra* (꺠) úgy hivatkoznak, mint *eumsa* (음사), mely annyit tesz

¹⁹ Átírása: *tongil silla side*.

²⁰ Csoma Mózes: *Korea – Egy nemzet, két ország*. Budapest, Napvilág Kiadó 2008 p. 15.

²¹ Howard, Keith: Without Ecstasy, Is there Shamanism in South-West Korea?. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 3–14. p. 4.

„obszcén rítus”. (Grayson p. 217.) A sámánizmus története természetesen nem ér véget itt, hiszen egy olyan hitvilágról van szó mely „még az osztálytársadalmak megjelenése előtt alakult ki a neolitikus időkben vagy a bronzkorban, a vadászó-gyűjtögető népek között, és bár kissé megváltozott formában, de tovább él az állattenyésztő és növénytermesztő életmódot folytató népeknél.” (Diószegi p. 29.), tehát rendkívüli múltra tekint vissza, ugyanakkor az évszázadok során a koreai emberek mindvégig kitartottak a sámánizmus mellett, és ezáltal sikerült megőrizni sajátos hitvilágát. Így lehetséges az, hogy ez a számtalan szinkretikus elemmel rendelkező hiedelemrendszer²² Koreában a mai napig fellelhető, és a mindennapi élet szerves részét képezi²³.

---

²² Howard említést tesz arról, hogy a koreaiak számára a sámánizmus, sokkal inkább hiedelmek rendszere, mint vallás. (Howard; 1993 p. 4.).

²³ Birtalan Ágnes: Initiation of Shaman-Type Mediators. Brief Survey of the Cases of Korean *Mudang*, Mongolian *Böö* and Hungarian *Táltos*. In: *Hungary, Central and Eastern Europe and Korea. Current Issues in Humanities and Social Sciences 17th - 19th July 2006*. (The Sixth International Conference of KACEEBS). Seoul, Korea, Hankuk University of Foreign Studies 2006. pp. 197–206. p. 197.

II, Koreai Sámánizmus Alapfogalmai

Minden mű mely a sámánizmussal foglalkozik, meg kell, hogy válaszoljon egy kézenfekvő kérdést: Mi is az a sámánizmus? Erre látszólag egyszerű válaszolni, ám a jelenségvilág sokszínűségét, a jellemzők területenkénti eltéréseit, illetve a megközelítési lehetőségek nagy számát figyelembe véve, nehéz dolga van a kutatóknak. Az Ázsia északi részén megtalálható sámánista hitvilágra használva, Diószegi meghatározása a következő: „Samanizmusnak nevezzük azt a vallási jelenséget, melynek középpontjában egy eksztatikus személy, a sámán áll, akinek e hit szerint birtokában van az a képesség, hogy betegeket gyógyítson, és felvegye a kapcsolatot a túlvilággal.”²⁴ . A meghatározás birtokában megállapíthatjuk: hasznos információkkal szolgál az általam elemezni kívánt területen található hitvilág spirituális jelenségeinek értelmezéséhez. Ugyanakkor a koreai sámánizmus sajátosságainak köszönhetően nem nyújt teljes képet. Művem e részében leírást nyújtok erről az összetett jelenségről, melyet koreai megnevezéssel *musok*-ként (무속 / 巫俗), vagy *musokkyo*-ként (무속교)²⁵ ismerünk.

Sámánista világgép

A sámánista világgép szinte mindenhol megegyezik. A háromosztatú világ modellje ez, melyben a felső világ – az ég fölötti –, a középső, illetve alsó világ – a föld alatti – alkot hármast egységet. A koreai sámánista világgép szerint mindhárom réteg, a legapróbb részletig megegyezik egymással. A középső létsíkhöz – emberek által lakott világ – hasonlóan „rendelkeznek saját égitestekkel, Nappal, Holddal, és csillagokkal”²⁶. Az egyes létsíkok csupán az ott élő teremtményekben térnek el egymástól. A koreaiak ősvallásában a többi animista, sámánista valláshoz hasonlóan nagy számú szellemlényt, istenséget különböztetnek meg. Közülük egy bizonyos csoport – az Ég istenei – a felső világban talált lakóhelyre. A legfőbb istenség, a Nap istene, a Hold istene, az égi jelenségek istenei, illetve az őket szolgáló kisebb istenek élnek itt. Az emberek szemében ez a tökéletes élőhely, hol nincsenek betegségek, szegénység, éhség, és halál. A középső világ az emberek, állatok, és a földdel kapcsolatos istenek, mint például a hegyek, és folyók istenei

---

²⁴ Diószegi Vilmos: Samanizmus. In: *Sámánok és Kultúrák*. Szerk. Hoppál M., Szathmári B., Takács A. Budapest, Gondolat Kiadó 2006 p. 29.

²⁵ A *musokkyo* Grayson terminusa. (Grayson p. 216.).

²⁶ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 102.

számára szolgál otthonul. Az alsó világ a pokol isteneit, és szolgálait látja el lakhellyel. A pokol szöges ellentéte a felső világnak. Erre a helyre az éhség, a gyötrelem a jellemző, a dermesztő hideg, és szenvedés örökké tart²⁷. Véleményem szerint a koreai vallási rendszerek szinkretikus jellegéről tanúskodik az a tény, hogy a buddhizmusban meglévő *karma* elképzelésével hasonló módon vélekednek az életük során véghezvitt tettek, és halál utáni élet viszonyáról. A jó cselekedetekkel elnyerik a kegyet, hogy a paradicsomban születhessenek újjá, míg ha az emberi élet során a rossz cselekedetek vannak többségben, örök kárhozat vár a hívőkre az alsó világban. (Kim p. 102.)

Lélekfelfogás

A túlvilági lét lehetőségén elgondolkodva felmerül a kérdés, mi kerül át a paradicsomba, vagy pokolba, hiszen az emberi test – a halál után – itt marad a földön. A válasz kézenfekvő: a lélek. Természetesen a koreai népcsoportnak is van kialakult elképzelései az emberi lelket illetően. A lelket halhatatlan, alakatlan, a test halála után újjászülető önálló entitásnak tartják. Hasonlóan a belső-ázsiai hitvilághoz, itt is a többes lélek elképzelése a meghatározó. Mongóliában – és Szibéria több népénél – megkülönböztetik a testlelket, a szabadlelket, illetve a csontörző lelket. A testlélekről alkotott vélekedések eltérőek lehetnek. A halál után vagy semmivé lesz, vagy újjászületik, a test alakját veszi fel. A szabadlélek alakváltó, álomban elvándorolhat, megváltozott tudatállapotban ez távozik a testből, és a sámán azáltal, hogy képes irányítani, ezt használja lélekutazása során. A csontörző lélek feladata a holttest megvédése az ártani akaró démonoktól²⁸. A koreai felfogás két lélektípust különböztet meg. A *saryeong*-ot (사령 / 死靈), és a *saengnyeong*-ot (생령 / 生靈). Az előbbi a halott lélek, mely a test halála után távozik a túlvilágra, a *saengnyeong* pedig az élő lélek, mely az élő emberben lakozik. Ez hasonló a mongol felfogás szerinti szabadlélekhez, képes elvándorolni – az emberi testet elhagyni – megváltozott mentális állapotban²⁹. Kim megjegyzi, ha alvás során, amikor az élő lélek elhagyja a testet, az alvó ember arcát letakarják, vagy szakállt rajzolnak neki, a lélek nem ismeri fel lakhelyét, s egy másik testbe távozik, ezáltal az alvó ember halálát okozva. A

---

²⁷ A koreai háromsztatú világgal kapcsolatos gondolatokat Kim Tae-kon: *Korean Shamanism – Muism* című munkája alapján vázoltam (Kim p. 102.).

²⁸ A mongol és más belső-ázsiai, és szibériai népek lélekfelfogásáról leírtakat Birtalan Ágnes által 2010-ben az ELTE-BTK-n tartott *Sámánizmus és Népvallás* kurzus keretein belül készített jegyzeteim alapján fogalmaztam meg.

²⁹ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism — Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 pp. 108–109.

musokkyo általános világgépének vázolója után, szeretnék néhány sort szentelni a sámánizmus panteonjának.

Sámánista panteon

Az ősvallás panteonját megvizsgálva, megállapíthatjuk, hogy több mód adódik a különféle istenségek tipologizálására. Eredetüket tekintve kitűnik két nagy kategória: a természeti elemekhez köthető, természeti jelenségekben gyökerező lények csoportja, illetve az emberi múlttal rendelkező, tetteik, vagy példaértékű cselekedeteik miatt isteni szintre emelkedett *musin-ok*³⁰ – a *musok* istenségei – osztálya. Kim Tae-kon: *Korean Shamanism-Muism*³¹ című könyvében 273 istenségről számol be, ugyanakkor megemlíti, hogy a sámánok – koreaiul: *mudang* (무당 / 巫堂) rendkívüli nagy száma, illetve az istenségekről vallott, némely esetben eltérő nézeteik miatt igazán nehéz helyzetben van a kutató amennyiben pontos adatokkal akar szolgálni a témát illetően. A szerző szerint a természetből eredeztethető istenségek fontossági sorrendben a következők: föld istenek, víz istenek, hegy istenek, és végül az ég istenei. Az emberi eredetű istenek szintén csökkenő fontossági sorrendben: a hadvezérek istenei, királyok istenei, a buddhizmusból átvett istenségek, illetve a buddhizmussal kapcsolatos személyek, – akiket felvettek a panteon tagjai közé – a taoizmusból származó istenségek, és az ősök szellemei. (Kim pp. 90-92.) Kim ugyanitt megjegyzi, hogy a hősök, történelmi személyek fontosabbak a panteonban, mint a vallással kapcsolatos szereplők. Grayson kevésbé részletesen az istenségek 6 kisebb csoportját különíti el: a levegő istenségeit, a víz istenségeit, a föld isteneit, a számtalan név nélküli szellemet, az ősök szellemeit, illetve egy legfelsőbb hatalmat, akit központi alakként, kiemelve tartottak számon³². Ő volt *Hananim* (하나님)³³. Ez a megnevezése „a *haneul* (한을) „ég” szóból és a tiszteletet kifejező *nim* (님) képzőből” áll össze. Ezt az istenséget a sámánmítoszokban *Cheonnim* (천님) néven említik, továbbá ismeretesek még a *Haneullim*, *Cheonwang* (천왕 / 天王) *Cheonsin* (천신 / 天神) elnevezések is³⁴. Az említett megnevezésekben szereplő sino-koreai írásjegyek jelentése

---

³⁰ *Musin* – 무신.

³¹ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism — Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 90.

³² Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 221.

³³ Érdekességként említhető meg, hogy a kereszténység koreai terjedésének köszönhetően a *Hananim* szó mára elvesztette eredeti jelentését, és a keresztény kultúrkör Istenének feleltethető meg a kifejezés.

³⁴ Tokarev, Sz. A. (főszerk.): *Mitológiai enciklopédia*. Budapest, Gondolat Kiadó 1988 II. kötet p. 464.

minden esetben az Éggel kapcsolatos (Égi Szellem, Égi Király, az Ég Uralkodója). Jelen esetben ismételt összefüggést találunk a belső-ázsiai sámánista elemekkel, hiszen ott is központi szerepet foglal el – gondoljunk csak *Tengri* alakjára a mongoloknál – a vallási panteonban az Ég. E legfelső hatalom számára ősidőktől fogva áldozatokat mutattak be. Ugyanakkor érdekes megfigyelés, hogy számára közvetlenül ritkán ajánlanak fel áldozatot. Csak a legnagyobb ínség idején fordulnak hozzá, ha a többi szellemhez intézett ima süket fülekre talál. Az áldozatokat nem *Hananim* kapja közvetlenül, hanem az a szellem, aki az adott, éppen jelentkező problémával kapcsolatban áll. Közvetetten ugyanakkor *Hananim* is részesülni fog az áldozatból, hiszen ő minden evilági, és természetfeletti lét forrása. A felajánlás tényével adóznak neki, és elismerik létezését, anélkül hogy nevén neveznék. Mivel hatalma halandó emberi ésszel felfoghatatlan, amellet hogy mérhetetlenül tisztelték félték is haragját. Úgy tartották képes irányítani az összes létező dolgot, ezáltal az időjárást is tudja befolyásolni. (Tokarev p. 464.) Ez a tényező jobb rálátást ad központi szerepére, hiszen Koreának, mint mezőgazdaságból élő országnak, nagy szüksége volt arra, hogy az időjárási viszonyok, melyektől a termés hozam függött, kiszámíthatóak legyenek. A legelső államalakulatból, Ko-Joseon-ból (i.e. 2333 – i.e. 109/108) származó sztélén – melyet a kutatók i.sz. 85-re datálnak – is említést tesznek a kőbe vésett fohászból az Ég Istenéről, akihez egy aratási szertartás során a jó termésért imádkoznak. (Grayson p. 19.) Ezzel a rítussal analóg módon megfigyelhető *Puyeo* államalakulatában egy hasonló szertartás melyet, a holdnaptár szerinti első hónapban tartottak, és ugyanúgy *Cheonsin*-hez intéztek. Tudnunk kell, hogy *Puyeo*-t alapvetően pásztorkodással foglalkozó népcsoportok lakták. Abban az időszakban tartották ezt a szertartást, mikor kiválogatják a tenyésztésre szánt kitűnő adottságokkal rendelkező apa, és anyaállatokat a többi közül, melyeket herélésre vagy vágásra szának³⁵. Nyilván nem nehéz belátni, hogy jelen esetben ugyanúgy a folyamat sikeréért, a jó végeredményért, ezáltal a későbbiekben a bőséges élelemért fohászkodott ez a pásztornép is. Kim Tae-kon a sámánista panteon lényeiére vonatkoztatva, hatalmi hierarchia szerint³⁶ megállapított négy csoportot. Ezek a legalsó rétegbe tartozó

---

³⁵ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 19.

³⁶ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism — Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 94.

istenségek, az alsóbb osztályokba sorolható lények, a középső csoport, illetve a hatalmas istenségek csoportja. Az utóbbiba tartozik *Hananim*-en kívül két másik nagy becsben tartott isteni alak is. A *sansin* (산신 / 山神), akit különféle sámánista témájú festményeken³⁷, előszeretettel ábrázolnak idős emberként, illetve a képek jellemző elemét képezi hírnöke a tigris is. Neve utal lakhelyére, mivel a koreai *san* (산) szó jelentése „hegy”, emiatt szokták Hegyi Szellemnek, a Hegy Istenének is nevezni. A másik hatalmas istenség a *chilseong* (칠성 / 七星). Elnevezésének jelentése: hét csillag, mely a Göncölszekér asztrológiai konstellációjára utal. Termékenységvarázslatok központi alakja,

5. ábra: *Chilseong musindo*

hatalmánál fogva ábrázolása rendkívül népszerű a különböző sámánista, buddhista festményeken. A két isteni alakot megvizsgálva ismételten szemléletes példáját látjuk a koreai hitvilág szinkretikus jellegének. Ugyanaz az istenség teljesen természetes módon szerepel mind a buddhista, mind a sámánista irányzat szent képein, vallási szövegeiben, szobrain. Nem ritka jelenség a koreai buddhista kolostorokban, hogy kis szentélyeket állítanak a *chilseong*, illetve a *sansin* számára is. A 273 istenség, és számtalan szellemlény bemutatása, jellemzőik elemzése, részben nagy számuk részben pedig feladataik összetettsége miatt rendkívül hosszadalmas feladat lenne, illetve nem célja jelen műnek. Ezért a továbbiakban a koreai sámán mediátor szerepének ismertetése következik.

6. ábra: *Sansin musindo*

³⁷ Cf. koreai *musindo* (무신도 / 巫神圖).

III, A sámán

Ő a mediátor, a kapcsolattartó a szellemvilág, és az emberi világ között, ő a fő szereplője a sámán szertartásoknak, melyet koreaiul *kut*-nak (꺤) neveznek. Koreában a sámánok többségben nők, megnevezésük *mudang* (무당 / 巫堂), illetve tiszteletteljes formájában *mansin* (만신), melynek jelentése 10 ezer szellem³⁸. Ez a szám utal arra a hatalmas mennyiségű természetfeletti lényre, akikkel a sámán kapcsolatba képes lépni. Egyes régiókban a sámán személyét születésétől fogva valamilyen misztikus légkör övezi. Belső-Ázsiában a sámánokat már életük prenatális időszakában kiválasztják az istenek, és születésüket különös körülmények kísérik. Fölös csonttal, – hat ujjal, fogakkal – vagy burokban születnek. Tehát valamilyen megkülönböztető jelnek köszönhetően egész életükben azzal a tudattal élnek, és a körülöttük élők is úgy viszonyulnak hozzájuk, hogy valamilyen különleges sorsot szántak számukra az égiek. Koreában az ilyen jellegű jeleknek nem tulajdonítanak ekkora jelentőséget (Birtalan; 2006 p. 199.), így az istenek általi kiválasztás majd csak idősebb korban lesz nyilvánvaló. Ebben az időszakban jelentkeznek a sámánbetegség tünetei először³⁹. A sámán karakterének tárgyalása előtt mindenképpen tisztázni kell a Koreában fellelhető sajátos rendszert mely a sámánok személyére, tevékenységére vonatkozik. Kim Tae-kon meglátása szerint⁴⁰, a Koreai-félsziget földrajzi felosztását figyelembe véve, három csoportra lehet osztani a koreai sámánokat. Ezek a következők: a Han-folyótól északra eső régiókba tartozó sámánok, a középső részen, tehát a Han-folyó vonalában, és ennek környékén tevékenykedők, illetve a déli régiókban élő *mudang*-ok. Emellett van azonban egy másik osztályozási szempont is, mely a sámánok területi elhelyezkedésével összefügg, ugyanakkor sokkal nagyobb jelentőséggel bír. Ez az érintett *mudang* istenségekkel való viszonyára, illetve arra a körülményre vezethető vissza, ahogyan a *mudang* elnyerte tisztségét, szert tett hatalmára. E szerint két féle sámánt különíthetünk el: a karizmatikus fajtát, aki hatalmát a szellemvilágtól kapja, és képes eksztatikus állapotot elérve ezzel a világgal újra felvenni a kapcsolatot, illetve azokat a *mudang*-okat akik öröklés útján szerzik meg a sámán címet.

---

³⁸ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 218.

³⁹ A sámánbetegség témakörére a későbbiekben részletesen kitérek.

⁴⁰ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism – Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 14.

Mudang tipológia

Az első csoportba soroljuk a *kangsinmu*-t (강신무 / 降神巫), illetve a *myeongdu*-t (명두). A *myeongdu* jövendőmondással foglalkozik, és hatalmát egy vele vérrokon, halott gyermek szellemének köszönheti. A *myeongdu* szó is erre az általában 7 éves kor előtt elhunyt⁴¹ kisgyermekre utal. Ezt a védőszellemet a *myeongdu* bármikor magához hívhatja, illetve általa kérheti más szellemek segítségét is, melyek csatlakoznak a rituáléhoz. (Kim p. 32.) Ilyen esetben nagyobb hatalommal bírván a jövendölésének is nagyobb jelentőséget tulajdonítanak. Ezzel ellenben a *kangsinmu* képességeit nem holtak szellemeinek köszönheti, hanem ezekénél jelentősebb erővel bíró istenségeknek. A *myeongdu*-val szemben nem képes alászállásra bírni őket akármikor. Ehhez az aktushoz meghatározott szent térre, és rituálék sorozatára van szüksége. A második csoportba, tartoznak azok a sámánok, akik öröklés során jutottak hozzá sámáncímükhöz. Koreai elnevezése ennek a csoportnak régióról régióra változik. Hívják őket *tangol*-nak (단골), *seseummu*-nak (세습무 / 世襲巫), illetve abban az esetben ha a Jeju szigetén működő sámán közösségről van szó: *simbang*-nak (심방)⁴². Az istenekkel nem állnak közvetlen kapcsolatban, ezért az hozzájuk, illetve a *kut*-hoz való hozzáállásuk a *kangsinmu* típustól teljesen eltérő lesz. Fontos azonban megjegyezni, hogy *kutot* a felsorolt sámánok közül a *kangsinmu*, illetve a *seseummu* tarthat, a *myeongdu*-nak nem áll hatalmában levezetni egy ilyen hangsúlyos szertartást. A *simbang* tarthat ugyan *kutot*, de közvetlen kapcsolatra ő sem képes lépni az adott *musin*-nal. Ugyanakkor egy médium segítségével – aki lehet a *myeongdu* – társaloghat a szellemvilággal, de így sem válhat eggyé a megszólítottakkal. Visszatérve Kim Tae-kon régiókra épülő besorolásához, megállapítható, hogy míg a karizmatikus sámánok a félsziget mindhárom részén jelen vannak, a *seseummu* típusú *mudang*-ok csak a déli területeken jellemzők. E területi megoszlás hátterében a kutatók a Koreai-félsziget északi, és déli⁴³ régióiban fellelhető földrajzi eltéréseket vélik meghúzódní. A többség egyetért abban, hogy a különböző földrajzi adottságokkal rendelkező területeken a társadalmi, és kulturális folyamatok más ütemben, más irányvonalak mentén alakultak, ezek pedig hozzájárultak a különböző típusú sámánok kialakulásához. (Kim p. 34.) A

---

⁴¹ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism —Muisim*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 32.

⁴² Szakdolgozatomban, a továbbiakban a *seseummu* megnevezést fogom használni, amennyiben a második csoportot elemzem.

⁴³ Az észak-dél megnevezések csupán a félsziget földrajzi egységeinek megkülönböztetésére utalnak, nem pedig a KNDK és a Koreai Köztársaság viszonyrendszerére.

kérdést jogosan tehetjük fel: hogyan is lesz egy átlagemberből az istenekkel kapcsolatot tartó mediátor? Mint már említettem két módja van ennek. Bármely *mudang*-ról legyen is szó a sámánvá válás nem egyik pillanatról a másikra történik. Miután az érintett személy sorsául a sámánságot jelölték ki, tanulással töltött hosszú évek következnek. Csak hogy pár elemét említsem a sámánjelöltek életének: a kiválasztottnak meg kell tanulniuk a különböző szertartások menetét, azáltal hogy segédkezniük kell e rítusok levezetésében a mesterüknek, továbbá általában hallás után memorizálniuk kell a koreai sámánénekek, a *muga*-k (무가)⁴⁴ szövegeit, és így tovább. – Hoppál művében megjegyzi, napjainkban már közös, szervezett kurzusokon oktatják a tudnivalókat⁴⁵ – Az hogy a gyakorlóévek után mi történik a sámánnal az sem egyértelmű. Miután sikeresen megtanult minden fortélyt mesterétől, személyiségén, egyéniségén, előadókészségén⁴⁶, és az emberek róla kialakult véleményén áll az, hogy ő is hiteles, elfogadott, ezáltal világi értelemben sikeres sámán lesz e. A közkedvelt sámánoknak nem elégséges csupán mediátorként megbízhatóan tevékenykedniük, e fő képességük mellett leleményesen helyt kell állniuk a szertartások alatt, felkészülve minden váratlan helyzetre. Így az improvizáció, a gyors reakciókészség, kiváló emlékezőtehetség, és a humor is fontos elemét alkotja a népszerű sámán karakterének. Az általános ismérvek helyett külön-külön szemléltetem a két fő sámántípus sajátos vonásait, kiemelve a *kangsinmu*-ra, és a *seseummu*-ra jellemző fontos tulajdonságokat.

Kangsinmu

A *kangsinmu* féle sámán hatalma nem földi eredetű. Képességei az istenektől származnak, és át nem örökíthetők. A kiválasztott személy számára nehéz sors rendeltetett, hiszen az ilyen típusú sámánoknak át kell esni egy akár 8–10 évig⁴⁷ tartó – beszámoltak olyan esetről is mely 30 évig tartott (Kim p. 49.) – állapoton, melyet *sinbyeong*-nak (신병 / 神病), vagy *mubyeong*-nak (무병 / 巫病) neveznek. Ennek jelentése: szellembetegség, sámánbetegség. Nem egyedülálló eset, hogy az érintettek felmenői közt találhatók

⁴⁴ A *muga*-k legbővebb kiadása: Walraven, B. C. A.: *Muga the Songs of Korean Shamanism*. (Diss. manuscript).

⁴⁵ Hoppál Mihály: Sámánok, Kultúrák és Kutatók az Ezredfordulón. In: *Sámánok és Kultúrák*. Szerk. Hoppál M., Szathmári B., Takács A. Budapest, Gondolat Kiadó 2006 pp. 9–25. p. 15.

⁴⁶ Laurel Kendall és mások is úgy találták, hogy összefüggés van a sámánok előadókészsége és sikeressége között. Aki jól „szerepel” a szertartások során, az nagyobb hatást tesz a közönségre, ezáltal jobb eredményeket ér el. (Kendall p. 17.).

⁴⁷ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism – Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 49.

mudang-ok, akik szintén szenvedtek ettől a kórtól. Általában hozzájuk vezethető vissza a sámánbetegség eredete⁴⁸. A *sinbyeong* egyenes következménye, hogy az adott személyt kiválasztása után megszállta valamely sámánista istenség a rendkívül népes panteonból. A sámán testét, és lelkét birtokba vevő szellem a *momju* (몸주). A *sinbyeong*-ban szenvedők között túlsúlyban vannak a női *mudang*-ok, míg férfi sámánokat (*paksu* – 박수), akik átestek ezen az állapoton csak elvétve találni. Ezen elgondolkodva érdekes következtetésekre juthatunk. A Koreában fellehető konfucianizmusban gyökerező patriarchális társadalmi berendezkedésnek köszönhetően, a családról és nemekről alkotott felfogás szerint az esetek legnagyobb részében a férfi karaktere az aktív, a tevékeny, aki ad, ellát, védelmez. Ezzel ellentétben a nők értékeit a passzivitás, alárendelődés, a befogadás jellemezi. Véleményem szerint nem elképzelhetetlen, hogy ez a felfogás, és a *kangsinmu* típusú női *mudang*-ok nagyobb számú előfordulása összefügg egymással. *Sinbyeong* jelentkezhethet valamilyen trauma hatására, melyet elszenvedett a személy. Ritka, de megeshet, hogy egyik napról a másikra pszichotikus tüneteket produkálnak a betegek, illetve a kiváltó ok lehet az is, hogy álmukban találkoznak az őket kiválasztó istenséggel. Ez a pszichés trauma mentális, és fizikális tünetekben manifesztálódik⁴⁹. A betegség kialakulásának leggyakoribb testi tünetei az étvágytalanság, ebből fakadóan jelentős súlyvesztés, fizikális gyengeség, testi fájdalom, állandó légszomj, véres széklet. Az érintettek gyakran számolnak be olyan érzésről mintha a vállaikra valamilyen láthatatlan teher nehezedne. A felsorolt panaszok mellé pszichés tünetek is társulhatnak: nyugtalanság, alvás során a betegek vallásos jellegű álmokat látnak, az őket választó istenség ismételtelen megjelenik előttük. Idővel az álmok egyre gyakrabban jelentkeznek, a *sinbyeong* súlyosabb eseteiben képtelenek megkülönböztetni az álmokat a valóságtól, realitásérzetük elvész. Ébrenlét során képeket, hangokat hallucinálnak. Ismertek beszámolók olyan esetekről is melyek során a betegek elhagyják otthonukat, és zavarodott elmeállapotban céltalanul kóborolnak. (Kim p. 48.) Ezt a betegséget semmilyen orvosi módszerrel nem lehet gyógyítani, sőt úgy tartják, ha próbálkoznak ilyen jellegű kezeléssel, a beteg egyre súlyosabb tüneteket produkál⁵⁰. Az egyetlen gyógyír az érintettek számára, ha átesnek a beavatási szertartáson, a *naerim kut-on* (내림굿) Kim Tae-kon említi ezt a szertartást

---

⁴⁸ Kister, D. A.: *Korean Shamanist Ritual. Symbols and Dramas of Transformation*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1997 p. 5.

⁴⁹ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 pp. 43–44.

⁵⁰ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 pp. 41., 49.

sinkut-ként is (신굿), melynek során egy nagyhatalmú, tapasztalt *mudang* felügyelete alatt az istenség alászáll az égből, és birtokba veszi a jelölt testét. A beavatás után a *sinbyeong* tünetei megszűnnek, és több év szenvedés után, immár tanuló *mudang*-ként újra teljes életet élhetnek. Ugyanakkor, ha a betegség elmúltá után a *mudang* úgy dönt, felhagy sámánként ráháruló feladataival, a *sinbyeong* tünetei újra megjelennek nála. (Kim p. 29.) A szellemvilág ezzel adja tudtára, hogy immár kiválasztott, és nem térhet le arról az útról melyet az istenek kijelöltek számára. Igazán érdekes kapcsolat áll fenn a ceremóniát levezénylő tapasztalt *mudang*, és az újdonsült sámán között. Egyfajta pseudo-rokonság kapcsolja össze a két beavatottat. Ebben a rendszerben az idős sámán válik az anyává (신어머니 - *sineomeoni*), ami nagyjából annyit tesz, hogy „szellemanya” míg akinek szertartását felügyelte a lánya lesz (*sinttal* / 신딸)⁵¹. Amennyiben a beavatott férfi, tehát *paksu*, a mester *mudang* fiává válik. (Kim p. 56.) Egy idős *sineomeoni* élete során több *naerim kut* felügyeletét vállalja, tehát több *sinttal*-lal áll kapcsolatban. Ebből következik, hogy a fiatal *mudang* újdonsült testvérekkel is rendelkezik a *singut* végeztével. A *naerim kut* egyfajta spirituális újjászületést jelképez, melynek során a profán világ határait átlépve hétköznapi emberből sámánná válik a beavatott. Így testvérei, akik hamarabb estek át a szertartáson, – hamarabb születtek – idősebbnek számítanak nála. Ez a rokonsági láncolat egészen Pari Kongju (바리 공주), azaz Pari hercegnő mitológiai karakteréig vezethető vissza, akit a sámánok ősanjának tartanak. Története során számtalan viszontagság után, megtalálja az élet vizét mellyel halott szüleit életre kelti. Történetében a mitikus ősvoltára utaló rész pedig így hangzik: „Pari Kongju álmodt látott, álmában kék és zöld darumadár repült be a szájába. Ettől fogva mindig csukva tartotta a száját, terhes lett (a darvaktól), ikerfiúkat szült, s a két fiúnak később négy-négy lánya született. Ezek a lányok kitanulták a varázslás titkait, s szétszéledtek az ország nyolc tartományába, ahol ők lettek az első sámánok.”⁵². A *kangsinmu*-t megszálló *momju* fontos szerepet fog betölteni a sámán életében. Számára a *mudang* otthonában oltárt emel, ahol központi szereplőként fog megjelenni. A *mudang musindo*, azaz függőképek, *musinsang* (무신상) tehát szobrok, illetve az istenségek neveinek kalligrafikus ábrázolásával – *musinwi* – tiszteleg a szellemvilág előtt. Jellemző a *momju* mellett az oltáron a főbb istenségeket is feltüntetni, akikhez gyakran fordul kérdéssel, kéréssel a *mudang*. Röviden ennyit szándékoztam

⁵¹ Walraven, B. C. A.: *Muga the Songs of Korean Shamanism*. (Diss. manuscript) p. 4.

⁵² Tokarev, Sz. A. (főszerk.): *Mitológiai enciklopédia*. Budapest, Gondolat Kiadó 1988 II. kötet p. 470.

közölni a karizmatikus sámán személyéről, a *kut* szertartásokon betöltött szerepe a későbbiek során tárgyalásra kerül.

Seseummu

A *kangsinmu* mellett a sámánok másik csoportja a *seseummu*, vagy *tangol*. Már tettem róla említést, hogy az ő esetükben nem isteni megszállás során jutnak hozzá a *mudang* címhez, hanem családon belüli öröklés útján. Korea délnyugati részein a *mudang* cím a női sámánokról menyükre száll⁵³, míg délkeleten apáról fiúra⁵⁴. A *seseummu* intézménye rendkívül jól szervezett volt. Nem csupán arról van szó, hogy az örökletes címekkel családjuk számára jó előre biztosították a megélhetést. Az egész család léte bánta volna, ha a lakhelyük környékére egy másik, esetleg nagyobb tehetséggel megáldott *mudangokból* álló közösség költözött volna. Nyilván nem nehéz elképzelni, hogy az összes falu a biztos sikert hozó, nagyhírű *seseummu* családot választja, akiket az istenek is kegyükbe fogadtak. Ezt megelőzendő a sámán közösség lakóhely szerinti körzeteket hozott létre, melyeket *tangolpan*-nak (당골판) neveztek el, és melyben egy *seseummu* család élt. Kim szerint átlagosan 5-6 falu – ismeretes olyan eset is mikor 10 falu – tartozott bele egy *tangolpan*-ba. Ez körülbelül 500 – 1500 családot jelentett⁵⁵ a sámánok számára, melyen belül csak az adott *tangolpan*-ban élő *mudang*, és családja láthatta el a szakrális feladatokat. Beszélhetünk sámán dinasztiáról is, hiszen ez a terület, és vele a lakói generációról-generációra öröklődtek tovább az adott *seseummu* közösségen belül. A *tangolpan* nélküli sámán nem vehetett részt *kut* szertartásokon, illetve szigorúan tilos volt más családhoz tartozó *tangolpan*-on belül ceremóniákat tartani egy kívülálló *mudang*-nak. Ha ilyen esetleg előfordult, és nyilvánosságra került, az illetőt megbírságotlák⁵⁶. A rendszer rendkívül merevnek tűnhet, illetve a *tangolpan*-nal nem rendelkező sámánokra nézve nagymértékben kedvezőtlennek. A sámánok közössége lehetőséget biztosított e *mudang*-ok számára, hogy megfelelő összeg fejében megvásárolja a *tangolpan*-okat, és ezzel egy időben a jogokat arra, hogy a régióban szertartásokat végezzenek el. A *mudang*-ok

---

⁵³ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism —Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 60.

⁵⁴ Howard, Keith: Without Ecstasy, Is there Shamanism in South-West Korea?. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 3–14. p. 9.

⁵⁵ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism —Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 59.

⁵⁶ Howard, Keith: Without Ecstasy, Is there Shamanism in South-West Korea?. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 3–14. p. 7.

spirituális szolgáltatásaiért cserébe a lakosoknak minden aratás alkalmával, árpával, és rizzsel kellett ellátni a sámánokat. (Kim p. 59.) Láthatjuk a *seseummu* típusú sámánok rendkívül jól szervezett intézményesült társadalmi réteget alkottak, melyre például a *kangsinmu*-nál nem találunk. Az említettekén túl természetesen más különbségek is találhatóak a két típus között. A *seseummu*-nál mivel nem lépett közvetlenül kapcsolatba egyetlen istennel sem, nem található meg a sámánbetegség. *Mudang*-gá válása után nem emel oltárt otthonában, hiszen számára nem létezik a *kangsinmu* esetében meglévő *momju* sem. Nem kétirányú kapcsolat áll fenn sámán, és az istenek között, nem képes velük személyes találkozni⁵⁷. A *seseummu* feladata a szertartások alatt az éppen alászálló istennel folytatott párbeszéd helyett, kimerül az istenség szórakoztatásában. A *mudang* megpróbálja a felsőbb erők kegyeit elnyerni tánccal, zenével, énekkel⁵⁸, hogy ők örömet lelvén ebben, később az érintett közösség számára kedvező viszonyokat teremtsenek. Számukra a szertartások alatt még fontosabb tényezőnek számít az előadókészség, és a rítusok pontos ismerete, és hatásos megvalósítása.

Miután a különböző típusú *mudang*-ok karakterjegyei részletes bemutatásra kerültek, következő fejezetemben rátérek a *kut* ismertetésére. Bemutatom ezt a tipikusan koreai szertartást. Ez több felvonásból áll, melyek alatt a főszereplő többször ruhát cserél, illetve minden egyes résznek megvan a maga dramaturgiai csúcspontja. E tulajdonságai miatt gyakran a színházi előadásokhoz szokták hasonlítani, a *kut*-ot⁵⁹.

---

⁵⁷ Howard e művét Kim Taerye egy idézetével kezdi. Kim egy nagy tapasztalattal rendelkező *seseummu* típusú sámán, aki 1959-ben vált *mudang*-gá. Az idézet beszámol a sikertelen kísérleteiről, melyek során az istenekkel közvetlen kapcsolatot akart teremteni, lemondóan ismeri el, hogy képtelen látni őket bármennyire is próbálkozik.: „I have tried to see the spirits, but I have never managed to. I am not able to see them.” (Howard; 1993 p. 3.).

⁵⁸ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 30.

⁵⁹ Lásd: Kister, D. A.: *Korean Shamanist Ritual. Symbols and Dramas of Transformation*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1997

IV. A *Kut*

A *kut* (꺆) megnevezés alatt a *mudang*, és segítői által levezetett hosszabb szertartásokat értjük, melyek során megtalálható a tánc, és az ének, illetve a sámánista panteon tagjai számára bemutatott áldozat kulcsfontosságú szerephez jut. A teljes *kut* általában egy álló napig is tarthat, a nagy *kut*-ok pedig – melyek mára már nem annyira gyakoriak – akár 3–4 napig is folytatódhattak. A *kut* részekből áll, melyeket *keori*-nak (꺆) neveznek, ezek hossza 30 perctől 4 óráig terjed. Minden egyes *keori* alkalmával más-más istenséget szólítanak el. A szertartás végkifejlete szempontjából jelentős égi entitásokat a tapasztalatokban bővelkedő *sineomeoni* hívja magához, míg a kevésbé fontosakat az általa tanított *sinttal*-ok fogadják. Az egyes *keorik* hosszán a *mudang*-ok tetszés szerint változtathatnak, ezeket ugyanannyira szabadon kezelik, mint a táncok vagy a *muga*-k időtartamát⁶⁰. Mivel a *mudang* mellett segítőt is meg kell fizetni, illetve a *mudang* ceremóniák közül a leghosszabbról van szó, Walraven megjegyzi: ez az egyik legköltségesebb sámánrituálé. Emiatt nem is rendezik meg oly gyakran, mint a kisebb szertartásokat. A szerző megállapítása szerint a *kut*-ot hagyományosan három okból szokták megtartani: a jó szerencse érdekében – ez megnyilvánulhat a bőséges termésben, jó fogásban, az üzleti élet sikereiben, stb. –, a haragos szellemvilág lecsillapítása végett, vagy gyógyítás céljából. (Walraven p. 4.) Mint láttuk, a *mudang*-ok a *kut* egyes részeit időtartamuk tekintetében tetszés szerint alakíthatják, ugyanakkor a rítus egészének meghatározott menete van. Kezdetekor minden esetben a terület megtisztítását végzik, melynek során a kisebb szellemeket elküldik a helyszínről, hogy a későbbiekben elhívott jelentősebb istenségek nyugalmát ne zavarják meg. Ezután elszólítják a *kut* helyszínére a panteon kiválasztott tagját, kinek énekkel, és táncsal kedvében jár, a *keori*-ban éppen résztvevő sámán. Ezután a meghívott nagyhatalmú lény közli az egybegyültekkel üzenetét, szándékát – isteni kinyilatkoztatásnak lesz tanúja a nézőközönség. A következő lépésként a *mudang* foháskodik a megszólított áldásáért, majd végezetül visszaküldi a szellemet lakhelyére⁶¹.

---

⁶⁰ Walraven, B. C. A.: *Muga the Songs of Korean Shamanism*. (Diss. manuscript) p. 6.

⁶¹ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muisim*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 122. továbbá Walraven, B. C. A.: *Muga the Songs of Korean Shamanism*. (Diss. manuscript) p. 6.

A szertartás helyszínei

A *kut* helyét és időpontját a vezető sámán határozza meg⁶². A szertartásokat nem lehet a profán világba tartozó területeken megtartani. Olyan meglévő, vagy speciálisan erre az alkalomra kialakított különleges, szent térre van szükség, melybe a rítus során, az istenségek probléma nélkül alászállhatnak⁶³. A koreai ősvallás gyökereit a neolitikumban létrejött animista rituálékra lehet visszavezetni, ezért helyszínül választhatják a természetben fellelhető, szentként számon tartott képződményeket is. Hegytetőkön gyakran található sámánista rituális helyszínek, továbbá a hatalmas fák melletti területek, a különleges formájú sziklák mellett felállított oltárok, mind alkalmasak a *kut* lebonyolítására, hiszen ezek a háromosztatú világfelfogásban világtengelyekként funkcionálnak⁶⁴. A bevezetőben tárgyalt Silla időszakban használt korona szimbolikájára visszatekintve láthatjuk, hogy a világfa, és a világhegy motívumok, – mint *axis mundi* – nem ismeretlenek a különböző sámánista hitvilággal rendelkező népcsoportok körében. Koreában ezek az elemek már az ókori államalakulat, Ko-Joseon alapításmítoszában is fellelhetők: „az égisten három égi pecsétet adott fiának, s elküldte őt az emberek közé uralkodni. Szellemek háromezres hada kísérte őt útjára, s a Taebaek-hegy (태백산) hármassúcán ért földet, [...] a szent Tang fa tövében”⁶⁵. A részletben szereplő, emberi világba küldött isten lesz a későbbi mitikus államalapító Tangun apja. Láthatjuk a hegy, és fa motívuma, ebben a történetben is átjáróként jelenik meg az isteni, és emberi világok között. Ez alapján érthetővé válik, miért tartják ezeken a helyszíneken a sámánista ceremóniákat. Egyes esetekben a sámán lakhelye⁶⁶, vagy a sámánjelölt otthona⁶⁷ is alkalmas a rituálé megtartására. Ilyen esetekben a sámán a házi oltárt – melyet *musindo*-k, és *musinsang*-ok díszítenek – használja átjáróként az istenek számára. Hasonló

---

⁶² Birtalan Ágnes: Initiation of Shaman-Type Mediators. Brief Survey of the Cases of Korean *Mudang*, Mongolian *Böö* and Hungarian *Táltos*. In: *Hungary, Central and Eastern Europe and Korea. Current Issues in Humanities and Social Sciences 17th - 19th July 2006*. (The Sixth International Conference of KACEEBS). Seoul, Korea, Hankuk University of Foreign Studies 2006 pp. 197–206. p. 200.

⁶³ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 128.

⁶⁴ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 130.

⁶⁵ Tokarev, Sz. A. (főszerk.): *Mitológiai enciklopédia*. Budapest, Gondolat Kiadó 1988 II. kötet p. 475.

⁶⁶ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 128.

⁶⁷ Birtalan Ágnes: Initiation of Shaman-Type Mediators. Brief Survey of the Cases of Korean *Mudang*, Mongolian *Böö* and Hungarian *Táltos*. In: *Hungary, Central and Eastern Europe and Korea. Current Issues in Humanities and Social Sciences 17th - 19th July 2006*. (The Sixth International Conference of KACEEBS). Seoul, Korea, Hankuk University of Foreign Studies 2006 pp. 197–206. p. 200.

a helyzet, ha egy faluban tartják a *kut*-ot, ilyenkor, a falu oltárának – *sindang* (신당) – közvetlen közelében rendezik meg a ceremóniát. (Kim p. 129.)

Az ekstázis fajtái

Ahhoz hogy a *mudang* hitelesen tudjon mediátorként funkcionálni, a zenére történő tánc, és a *muga*-k recitálása során el kell jutnia mentálisan egy transz-szerű, ekstatisz állapotba. Ilyen lelkiállapotot elérni, melyben kapcsolatba lép az isteni világgal, és kinyilatkoztatja az égiek mondandóját, a *seseummu* nem képes. Az istenekkel történő személyes találkozás tehát a *kangsinmu* kiváltsága marad. Meg kell jegyeznünk, hogy abban a módszerben, ahogy a *kangsinmu* ekstázisa során kapcsolatba lép a szellemvilággal, jelentős eltérést találunk a belső-ázsiai folyamathoz képest. E különbség lényegét Diószegi művében kiválóan szemlélteti. Az ekstázis két formáját írja le, melyek a következők: „megszállott ekstázis (mely esetben a sámán testét egy szellem veszi birtokba) és az utazó ekstázis (melyben a sámán lelke utazik a szellemek világába)”⁶⁸. A koreai sámán helyzete megegyezik az előbbivel. Ezzel szemben a belső-ázsiai népcsoportoknál például Mongóliában – és más területeken – jellemzőbb, hogy miután a sámán transzba esett, szabadlelke szárnyra kap, és felemelkedik az égbe, a szellemek birodalmába. A mediátort transzba segítő elemek ebben az esetben is jelen vannak, hiszen a *dobra*, melyen maga a sámán játszik, szokás úgy utalni, mint háttas állatra, melyen utazik⁶⁹. Diószegi ugyanitt hozzáteszi „Miután befogadta a szellemet, a sámán a szellem szócsövévé válik – „azzá válik aki belé költözött”.”

A sámán öltözéke

Említettem, hogy minden *keori* során más isten szállja meg a *kangsinmu*-t, és mivel minden istenségnek megvannak a saját karakterére jellemző kellékei, ruhadarabjai, ezért a *kangsinmu* akár 20 különböző öltözékben is szerepelhet a szertartást során⁷⁰. Véleményem szerint a *mudang* számára is mélyebb átélést biztosít, ha az ekstatisz állapot előtt az

---

⁶⁸ Diószegi Vilmos: *Samanizmus*. In: *Sámánok és Kultúrák*. Szerk. Hoppál M., Szathmári B., Takács A. Budapest, Gondolat Kiadó 2006 pp. 29–37. p. 34.

⁶⁹ „... a sámán dobja az állat, melyen utazik, dobverője pedig az ostor. Néha a sámán folyón utazik ilyenkor dobja a csónak, a dobverő pedig az evező. Mindezeket a sámánénekekből tudjuk.” (Diószegi p. 35.).

⁷⁰ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 35.

adott *musin* – sámánista panteonba tartozó isten – minden egyes attribútumát magára ölti. Ugyanakkor mivel eggyé vált istenével, a *keori* alatt ennek a szellemlénynek az akarata is érvényesül. Rendkívül jól példázza az istenek saját akaratának meglétét Kendall tanulmányában egy részlet. Mikor hosszas próbálkozás után végre szócsövükül fogadtak el az égiek Chinit, – rajta keresztül egy isten szólalt meg⁷¹ – és meghozta első jóslatait, *sineomeoni*-ja így szól hozzá: „Ha van olyan jelmez, amit a szellem viselni akar, vedd hát fel!”⁷². A *kangsinmu*-val ellentétben a *seseummu* csupán 2–3 fajta ruhát használ a *kut* során. Érthető, hiszen képtelen eggyé válni az istenekkel, ezáltal a ruha egyszerű szertartási öltözékké válik, a *kangsinmu* isteni viselete helyett. (Kim p. 36.) A sámán ruházata rendkívül színes, dominálnak benne a fehér, sárga, piros, kék, és a fekete színek. Minden egyes színnek megvan a jelentése, és meghatározott az is, hogy melyik istenhez mely színek illenek, mely színeket részesíti előnyben. A fehér az Ég Urának színe, a piros a *sansin*-ra jellemző, a sárgát az ősök tiszteletére öltik fel a *mudang*-ok, míg a feketét a kisebb istenségek alászállásakor használják⁷³. A koreai sámánok öltözékei nagymértékben eltérnek a belső-ázsiai mediátorok ruhadarabjaitól, hiszen ott „A sámán rituális köpenyt visel, mely általában egy állatra (szarvas, madár, medve) hasonlít. Hasonló módon a fejéke is szarvasagancs, vagy egy olyan szalag, melybe madártollakat tűzött. A lábbeli is szimbolikus – vas szarvaspaták, madárkarmok, vagy medvemancsok.”⁷⁴. Viseletükben hangsúlyosak ezek az állatábrázolások, mivel a motívumok a sámán segítő szellemeit jelképezik, továbbá ezek az állatok lehetnek akár totemisztikus ősei is az egyes sámánoknak. Az állati segítő szerepe a koreai sámánszertartások alkalmával nem jellemző. E miatt öltözetükben sincsenek reprezentálva. A *mudang* ruhatárának olyan elemei vannak, melyekben fellelhetőek a tradicionális koreai viselet, – a *hanbok* (한복) – a sámánista, a buddhista, és a taoista öltözetek hatásai. A *mudang* ruhatára mellett, a színek összhangjának fontos szerepe van a különböző kellékek összeválogatásánál is. A sámán fontos tárgyai a színes kendők, melyeket tánca során használ, a rituálé időtartama alatt a háttérben függő, isteneket ábrázoló zászlók, illetve a *musin*-ok nevével ellátott ruhadarabok, melyek mind az isteni jelenlétet hivatottak elősegíteni.

---

⁷¹ Kendall ezt a folyamatot művében, a „beszéd kapujának” megnyílásaként említi. Cf. koreai *malmun* (말문) (Kendall p. 15.).

⁷² „If there’s a costume the spirit wants to wear, then put it on!” (Kendall p. 19.).

⁷³ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 229.

⁷⁴ Diószegi Vilmos: Samanizmus. In: *Sámánok és Kultúrák*. Szerk. Hoppál M., Szathmári B., Takács A. Budapest, Gondolat Kiadó 2006 pp. 29–37. p. 35.

A kut zenei világa, és a muga

A nagy *kut*ok során a sámánt zenészek kísérik. Az igazán nagyhírű *mudang*-oknak pedig egész zenekar áll a rendelkezésére. A zene jellegét illetően eltéréseket mutatkoznak a két *mudang*típus között. A karizmatikus sámán számára szükséges a gyors ütemű, erőteljes zene, mely ösztönzőleg hat rá. Ennek köszönhetően folytonos izgalmi állapotban van, ez idővel átsegíti a módosult tudatállapotba, mely aztán utat nyit a szellemvilág számára⁷⁵. A koreai tradicionális hangszerek közül bármit használhatnak, a *kangsinmu*-nál ugyanakkor az ütősök dominálnak. Alkalmazznak dobokat mint a *janggu* (장구), – mely a jellegzetes homokóra alakú koreai dob – illetve a *buk* (북), gongokat, melyek a *kwaengwari* (꽁과리), és a *jing* (징), illetve cimbalmokat mint például a *jabara* (자바라). Ezzel ellenben a *seseummu* zenészei lassabb tempójú, dallamosabb zenét játszanak, hiszen a sámánnak nincs szüksége felfokozott érzelmi állapotra. Használják az említett hangszereket, és mellettük még megtalálhatók a fúvós, és húros eszközök is. A fuvola (*piri* – 피리), a „koreai hárfaként” emlegetett *kayageum* (가야금), és vonós hangszerek, melyek az *ajaeng* (아쟁), és a *haegeum* (해금). (Kim p. 36.) A *mudang* előadása nem merül ki a zenére törtnő táncban. Rekedt hangon, énekhez hasonló módon előad, elszaval különféle dalokat, melyeket *muga*-nak (무가) neveznek. A szövegek, stílusukat tekintve lehetnek leírók, elbeszélők, lírikusak, vagy drámaiak. Nem szükséges, hogy a sámánizmus mondavilágával legyenek kapcsolatosak, hiszen a koreai hitvilág sajátosan szinkretikus jellegének köszönhetően a buddhista szövegek is teljes mértékben beleillenek a szertartás közegébe. A *muga* jelentése: a „sámán éneke”. Ugyanakkor Walraven megjegyzi Hong Kimun észak-koreai kutató a *mudang sori* (무당소리) kifejezést felelteti meg a *muga*-val, mely annyit tesz a „sámán hangja”. Tehát minden szöveg melyet a *mudang* ad elő a rituálék során *muga*-ként értelmezhető⁷⁶. A *muga*-k hosszát megvizsgálva nagy eltéréseket találunk. Lehetnek néhány sorosak, vagy a történetet elbeszélő énekek esetén, előadásuk akár 3–5 órát is igénybe vehet.

---

⁷⁵ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism —Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 36.

⁷⁶ Walraven, B. C. A.: *Muga the Songs of Korean Shamanism*. (Diss. manuscript) p. 12.

Az áldozat, isteni jelenlét

A sámán feladatai közé tartozik az istenek felé történő áldozat bemutatása is. Nagy gondot fordítanak arra, hogy a már tárgyalásra került színharmóniát figyelembe véve kerüljenek az ételáldozatok a kihelyezett oltárra. Rendkívüli változatosságot mutat az istenségek számára összeválogatott áldozati ételek repertoárja. Az áldozat lehet: rizs, gyümölcsök (általában alma, körte), zöldségek, különféle húsból készült ételek, *tteok* (떡) – ezt a rizstésztaból készült különösen ízletes édességet, a felajánlások alkalmával szinte mindig megtalálni az áldozati asztalon –, illetve bármilyen más étel melynek elfogyasztása nem okoz nehézséget, illetve könnyen emészthető. Ezekkel a kritériumokkal függ össze az a figyelemreméltó jelenség, hogy a koreaiak nemzeti ételeként számon tartott *kimchi* (김치) szinte soha nem kerül ételáldozatként az istenek elé. (Grayson p. 229.) Ez magyarázható azzal, hogy rendkívül csípős étel lévén, visszatetszést válthat ki az istenekből, így a hívők inkább elkerülik alkalmazását. Egy másik példa erre a figyelmességre, melyet a hívők tanúsítanak a szellemvilág irányába, az a tapasztalat, mely szerint *chuseok* (추석) alkalmával az ősök tiszteletére kihelyezett ételek közé nem szokás őszibarackot áldozatként bemutatni, mivel a barack felszínén lévő apró szőrök miatt, az étel elfogyasztása nehézkes lehet a családi oltárhoz visszatérő ősök számára. Az étel áldozatok mellett a jelképes véráldozat is megtalálható a szertartás során. Ez az áldozati oltár központi elemeként jelenik meg, általában egy levágott disznó, vagy ökörfej formájában⁷⁷.

7. ábra: *samjichang* áldozattal

A véráldozat valóban jelképes, hiszen manapság már előre leölt állatokat mutatnak be az istenek számára, így vér nem folyik a ceremónia során. Az állatáldozatnak egy másik aspektusból is fontos szerepe van. A *kut* végeztével a közönség számára megnyugtató tényként hat, ha a sámán képes valamilyen bizonyítékot szolgáltatni arról, hogy az istenek elégedettek voltak az adományokkal, a ceremónia menetével, és emiatt a közösség fohászaira pozitívan reagálnak. Ezt bizonyítandó a sámán az egyik központi szerepet játszó eszközt, a háromágú szigonyt (삼지창⁷⁸) belehelyezi egy tál rizsbe, és a levágott disznófejet – némely esetben egy egész disznót – rátűzi a szigonyra. Amennyiben az megőrzi egyensúlyi állapotát, és nem dől el, a sámán sikeresnek értékeli a szertartást. A

⁷⁷ Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002) p. 229.

⁷⁸ Átírása: *samjichang*.

közösség fellélegezhet, a problémák melyek a *kut* megtartásához vezettek, az istenek jóindulatának köszönhetően elmúlnak. Amennyiben azonban a *samjichang* eldől, a

8. ábra: 작두타기 – *jakdutagi*

szertartás folytatását javasolja a *mudang*. Ez együtt jár az áldozat mennyiségének növelésével is. Itt kell megjegyezni, hogy az áldozat hagyományosan étel, és ital formájában kerül az istenségek elé, azonban manapság nem ritka, hogy az ilyen típusú felajánlások helyett pénzt tesznek a hívők a levágott disznófej szájába, vagy ragasztanak rá az egészben lévő

áldozati állat hátára. Az ismételt áldozatbemutatás után, újra végrehajtják a szertartást, hogy megtudják, ezúttal az istenek elégedettek voltak-e. Ezt a folyamatot egészen addig folytatják, amíg a *samjichang*-ra helyezett áldozat egyensúlyi helyzetbe nem kerül. A sámán által a szertartás közben használt tárgyak száma, és fajtája szintén nagy változatosságot mutat. A sámán különféle legyezőket (*puchae* – 부채), kendőket, a már említett háromágú szigonyt, kardokat (*kal* – 칼), tükröket (*geoul* – 거울), csörgőket (*bangul* – 방울), és más szűrő, vágó fegyvereket, illetve a szecskavágót (*jangdu* – 작두) használja a rituálék során. A *kut* csúcspontjaként tartják számon azt a részt, melynek során a *mudang* különböző eszközökkel bemutatja, hogy testén nem lehet sebet ejteni. A pengéket szájába veszi, bőréhez nyomja, nyelvét végighúzza élükön. Ezután a talajszinttől fejmagasságban elhelyezett két pengéből álló *jakdun* – melynek pengéit felfelé fordították, és stabilan rögzítették – egyensúlyoz, lépked, táncol⁷⁹. Az aktust kísérő zene: gyorsütemű, erőteljes, dominál benne az ütős, és fúvós hangszerhasználat. A használt pengék élesek, erről a nézőközönség is megbizonyosodhat, hiszen a *mudang* általában demonstrálja ezt valamilyen szövet, vagy más anyag elvágásával. Ha sikerrel, sérülés nélkül hajtja végre a *mudang* az aktust, azt az istenség jelenlétének tanúbizonyságául fogják fel. Ezáltal bizonyítja a sámán az egész szertartás legitimitását, hiszen emberfeletti tulajdonságokról ad számot, melyeket csak isteni segítséggel nyerhetett el. A *mudang*-ok az éppen bennük lakozó istenség karakterétől függően lassú, vagy éppenséggel gyorsütemű táncot folytatnak,

⁷⁹ Cf. koreai *jakdutagi* (작두타기).

melyhez nem ritka esetben, a közönség is csatlakozik. A közönség felé a *mudang* néhány megkötéssel él. A *kut*-on nem vehet részt olyan személy, aki a rituálét közvetlen megelőzően: szexuális aktust hajtott végre, kutya, vagy disznóhúst evett, illetve a nőkre vonatkoztatva, ha menstruálnak⁸⁰. Általában a *kut* elején a sámán tűz vagy víz segítségével elvégez egy tisztító szertartást a résztvevőkön, ezáltal biztosítva a szent tér területét a profán világ tisztátalanságától. Meg kell említeni, hogy a *kut* során nem csupán a szent térben elhelyezett oltáron történik áldozatok bemutatása. A nézőközönségben elhelyezkedő falusiak, vagy adott esetben városi lakosok ételt, és alkoholt fogyasztanak. Ezáltal ők is próbálnak az istenek kedvében járni. A tánc, és jókedv szinte állandó velejárói az egyes szertartásoknak, ezt elősegítendő a *mudang* gyakran feltűnik komikus szerepekben is. Ezek a *keori*-k a feszültség oldását, és humoros elemek becsempészését teszik lehetővé a *kut* egyes részeibe. A *kut* általános bemutatása után rövid leírást nyújtok az egyik fontos szertartásról, mely nem más, mint a *naerim kut*.

A naerim kut

Ez a beavatási szertartás, melyen minden *kangsinmu* típusú sámánnak át kell esnie, hiszen csak miután az istenek elfogadták, miután *mudang*-gá vált azután múlnak el a sámánbetegség, a *sinbyeong* tünetei. Mítoszok, legendák szólnak olyan sámánokról, akik képtelenek voltak kiépíteni a kapcsolatot a szellemvilággal, és ez halálukat eredményezte⁸¹. De hogy is zajlik egy ilyen jelentős szertartás? A következőkben Guillemoz: *The Naerim Kut of Mister Kim*⁸² műve, és Kim Tae-kon: *Shamanism – Muism* című tanulmánya alapján, rövid betekintést nyújtok a *naerim kut* sajátos felépítésébe. A *sinbyeongban* szenvedők, miután megpróbálkoztak az orvosi kezelés különböző fajtáival, és szembesültek vele hogy, ily módon nem képesek meggyógyulni, egy sámánhoz, jóshoz fordulnak. Ő tudtukra adja problémáik eredetét, és megoldással is szolgál rájuk. A *naerim kut* az egyetlen út a gyógyuláshoz. Guillemoz leírja, abban a pillanatban, ahogy a *sinbyeongban* szenvedő Kim

---

⁸⁰ Kister, D. A.: *Korean Shamanist Ritual. Symbols and Dramas of Transformation*. Budapest, Akadémiai Kiadó 1997 p. 76.

⁸¹ Birtalan Ágnes: Initiation of Shaman-Type Mediators. Brief Survey of the Cases of Korean *Mudang*, Mongolian *Böö* and Hungarian *Táltos*. In: *Hungary, Central and Eastern Europe and Korea. Current Issues in Humanities and Social Sciences 17th - 19th July 2006*. (The Sixth International Conference of KACEEBS). Seoul, Korea, Hankuk University of Foreign Studies 2006 pp. 197–206. p. 198.

⁸² Guillemoz, Alexandre: *The Naerim Kut of Mister Kim*. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 27–32.

találkozott a sámánnal, az megjegyezte „egy *paksu* szállott alá⁸³”. Ezzel adta Kim tudtára, hogy sorsát az istenek kijelölték számára, és ettől nem térhet el következmények nélkül. Ezután a sámán kitűzte Kim számára a beavatási szertartás időpontját, és helyszínét. A *kut* helyszíne lehet a beavatásra váró otthona, a tapasztalt mester lakhelye, vagy egy erre a célra fenntartott szertartási hely – *kuttang* (굿당) –⁸⁴. A *naerim kut* kezdetekor a beavatásra várót rituálisan füsttel, vagy vízzel megtisztítják. Ez a kezdet annak a minimum egy napig tartó folyamatnak, melynek során a sámánjelölt maga mögött hagyja a profán világot, és átlép a *mudangok* szakralitással teli életébe. A szertartás kezdetekor még nem tudni ki lesz a jelölt *momjuja*, ezért olyan ruhát visel, mely az összes istenség attribútumait megjeleníti. (Kim p. 54.) A *kut*ot folytatván, Kimet egy tapasztalt *paksu*⁸⁵, – aki az esemény egész időtartama alatt a segítségére lesz – hívja, hogy csatlakozzon táncához. Eközben bátorítja a jelöltet, hogy beszéljen, mondja, el mit érez, kiket lát, megkérdezi szől e hozzá valaki. Segítségként a *paksu* különböző istenségek neveit sorolja fel, hátha ezáltal Kim felismeri azt a természetfeletti erőt, mely testébe szándékozik alászállni. (Guillemoz pp. 30-31.) A *kut* folytatását illetően Kim Tae-kon leírása részben eltér a Guillemoz által említettektől. Először Kim megfigyelését szemléltetem. A *kut* során a tánc folytatódik, egyre gyorsuló ütemű zenére, míg a jelölt hirtelen meg nem áll. Teste megmerevedik, majd enyhe egyre fokozódó remegés lesz úrrá rajta. A vállai erőteljesen rángatóznak, majd heves, kontrolálatlan táncba kezd. Ez az a pillanat, amikor a *mudang* jelölt először megtapasztalja eksztázisának köszönhetően, egy isten alászállását. Ezután meg kell tudni a szellem nevét. Erre egy előre előkészített asztal⁸⁶ használnak, melyen kilenc darab fehér papírral letakart tál található. A tálakban különböző növényi magvak vannak, – Kim nem ad teljes leírást a tálak tartalmáról, a kilenc közül ezeket említi: szezám, rizs, árpa, bab – melyek mindegyike egy-egy istenségnek feleltethető meg, a szezám például a *sansint* jelképezi. A jelölt a tálakhoz lépve, egyet választ, így kiderül a *momju* kiléte. A *naerim kut* végén kinyilatkoztatja első jóslatát, – *kongsu* (공수) –, melyet a legerősebbnek, legbiztosabbnak tartanak. Guillemoz leírása megegyezik Kimével a *sinmyeongsang* bemutatásáig, továbbá a tálválasztási folyamatot is más módon írja le. A *naerim kut* során – melyen részt vett, és melyről tanulmányát készítette – az asztalon hét tál

⁸³ „a *paksu* had 'descended'” (Guillemoz p. 28.).

⁸⁴ Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998 p. 54.

⁸⁵ A szertartást felügyelő *paksu/mudang* minden esetben nagy tapasztalattal rendelkezik, és a *mu* közösség nagy tiszteletben álló, megbecsült tagja. (Kim p. 54.)

⁸⁶ Cf. koreai *sinmyeongsang* (신명상)

volt megtalálható. A választás végeztével a *paksu* felfedte tartalmukat, és megosztotta a kutatóval jelentésüket. A hét tál tartalma: nyers rizs, árpa, fehér bab, vörös bab, víz, szalma, és hamu. A *paksu* magyarázata szerint nem az istenségek kilétével függ össze a választás, hanem azzal, hogy mennyire kiemelkedő sámán lesz a jelölből. A legjobb eshetőség, ha a vízzel, vagy a rizzsel teli tálat választja, így nagyhatalmú sámán válik belőle. A legrosszabb eshetőség, ha a hamura, vagy a szalmára esik a választása, ebben az esetben még hosszú út áll ellőtte a szellemvilág általi elismerésig. Ezután a jelölt újra táncba kezd, és elérkezik az a pillanat, amikor eggyé válik a szellemlénnyel. Ekkor segítője a legnagyobb tisztelettel megkérdezi, ki érkezett meg ebbe a testbe⁸⁷. A kérdésre választ kapva megállapítják az istenség nevét, akinek majd az újonnan beavatott *mudang* az otthonában lévő oltárán a központi helyet szánja. Innentől a két mű végkövetkeztetései azonosak. A *naerim kut* mindkét esetben jóslással zárul. Innentől fogva a beavatott *mudang*-gá vált, és az hogy elismert lesz e, már csak képességein múlik. Ugyanakkor bárhogy is alakuljon a jövőben *mudang* „karrierje” azt, hogy önállóan vezethessen le szertartásokat, még hosszú tanulással töltött évek előzik meg.

Zárszó

Témaválasztásom nem véletlenül esett a sámánizmusra. Őszintén megvallva csodálattal tölt el az a tény, hogy a mai Korea területén, ebben a rendkívül magas technológia fejlettséggel rendelkező országban, még mindig fellelhető, aktívan működő ez az ősi eredetű hitvilág. Szakdolgozatommal általános képet vázoltam fel erről a lenyűgöző spirituális rendszerről, mely számtalan szakterületnek szolgáltathat még kutatási alapanyagot. Dolgozatomban felvázolt minden egyes fejezet témája alkalmas lenne bővebb kifejtésre, ugyanakkor jelen művem kereteit figyelembe véve nem állt módomban részletes elemzésük. Az általam felhasznált szakirodalmak azonban kellő ismeretanyaggal szolgáltak a témában történő további kutatásaim számára.

---

⁸⁷ Guillemoz, Alexandre: The Naerim Kut of Mister Kim. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 27–32. p. 31.

한국어 요약

제 졸업 논문의 주제는 한국의 무속입니다. 저는 졸업 논문의 서문에 한반도와 무속의 역사에 대해 씁니다. 한국의 역사는 시작할 때부터 시간이 많이 보냈습니다. 서기 2333년에 단군은 고조선을 건국했습니다. 그래서 한국사람들은 „우리나라는 반만년의 유구한 역사를 지니고 있다.“라고 자랑스럽게 자주 말합니다: 한반도에 무속 역시 신석기시대부터 존재했기 때문에 무속의 역사도 한반도의 역사와 같습니다. 옛날에도 한국과 중국은 이웃나라였습니다. 한국과 중국은 지리적으로 가깝기 때문에 중국은 한국에 큰 영향을 끼쳤습니다. 예를 들면 불교와 유교는 중국에서 삼국시대에 전해졌습니다. 불교가 전해지기 전에 한국사람들은 (양반과 평민) 무속을 신봉했지만 그 후 통일신라시대에 불교는 국교가 되었습니다. 고려시대와 조선시대에는 무속은 지방에만 편중되었습니다. 졸업 논문의 본문에서 무속의 역사를 소개하고 무속의 현재 모습을 씁니다. 지금 한국에는 거의 40만의 무당이 있습니다. 대부분 한국에 있는 무당은 여자이지만 남자도 있습니다. 남자 무당을 박수라고 합니다. 무당에는 세습무와 강신무가 있습니다. 강신무는 무당이 되기 전에 신병을 앓습니다. 이 병을 무병이라고도 합니다. 신병은 내림굿을 통해 치료합니다. 내림굿에는 강신무만 행합니다. 내림굿에 경험이 있는 무당이 행하는데 이 사람이 새 무당의 신어머니가 됩니다. 내림굿 후에 새무당은 신어머니에게서 의례의 방법과 무가들을 전수받아 연습해야 합니다. 강신무는 한국의 북부와 중부지방에 흔하고 세습무는 남부지방에서 주로 행해지고 있습니다. 졸업 논문에서는 한국의 무속과 내륙 아시아에 있는 (몽골, 시베리아) 샤만교도 비교합니다.

Bibliográfia

Birtalan Ágnes: Some Common Phenomena in Korean and Inner Asian Ancient Religious Systems. In: *Aspects of Korean Civilisation*. (Korean Studies in Hungary Volume I.) Edited by Ágnes Birtalan. Budapest, Eötvös Loránd University, Department of Inner Asian Studies 2002 pp. 13–20.

Birtalan Ágnes: Initiation of Shaman-Type Mediators. Brief Survey of the Cases of Korean *Mudang*, Mongolian *Böö* and Hungarian *Táltos*. In: *Hungary, Central and Eastern Europe and Korea. Current Issues in Humanities and Social Sciences 17th - 19th July 2006*. (The Sixth International Conference of KACEEBS). Seoul, Korea, Hankuk University of Foreign Studies 2006 pp. 197–206.

Csoma Mózes: *Korea – Egy nemzet, két ország*. Budapest, Napvilág Kiadó 2008

Diószegi Vilmos: Samanizmus. In: *Sámánok és Kultúrák*. Szerk. Hoppál M., Szathmári B., Takács A. Budapest, Gondolat Kiadó 2006 pp. 29–37.

Faludi Péter: *Korea Története I. Az ókortól 1945-ig*. Budapest, Külkereskedelmi Főiskola 1993

Grayson, James H.: *Korea – A Religious History*. London, Routledge Curzon 1989 (2002)

Guillemoz, Alexandre: The Naerim Kut of Mister Kim. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 27–32.

Hoppál Mihály: Sámánok, Kultúrák és Kutatók az Ezredfordulón. In: *Sámánok és Kultúrák*. Szerk. Hoppál M., Szathmári B., Takács A. Budapest, Gondolat Kiadó 2006 pp. 9–25.

Howard, K.: *Bands, Songs, and Shamanistic Rituals: Folk Music in Korean Society*. Seoul, Royal Asiatic Society, Korea Branch 1989

Howard, Keith: Without Ecstasy, Is there Shamanism in South-West Korea?. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 3–14.

Kendall, Laurel: Chini's Ambiguous Initiation. In: *Shamans and Cultures*. Edited by M. Hoppál and K. D. Howard. Budapest, Akadémiai Kiadó 1993 pp. 15–26.

Kim, Tae-kon: *Korean Shamanism—Muism*. Translated and Edited by Chang Soo-kyung. Jimoondang Publishing Company 1998

Kister, D. A.: *Korean Shamanist Ritual. Symbols and Dramas of Transformation.* Budapest, Akadémiai Kiadó 1997

Mecsi Beatrix: Bevezetés a koreai művészetbe. in: Mecsi Beatrix & Fajcsák Györgyi (szerk.): *A hajnalpír országa. Koreai művészet a 18-19. században.* Budapest, Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum. kétnyelvű katalógus, 2012 (megjelenés alatt)

Tokarev, Sz. A. (főszerk.): *Mitológiai enciklopédia.* Budapest, Gondolat Kiadó 1988 II. kötet pp. 458–477. – Koreai Mitológia

Walraven, B. C. A.: *Muga the Songs of Korean Shamanism.* (Diss. manuscript)

Egyéb Felhasznált Források:

Internet:

Revised Romanization Útmutató – 2012.04.20.

<http://www.korean.go.kr/eng/roman/roman.jsp>

Megalitikus Kultúrák – 2012.04.20.

http://hu.wikipedia.org/wiki/Megalitikus_kult%C3%BAr%C3%A1k

Koreai Tradicionális Hangszerek – 2012.04.29.

http://en.wikipedia.org/wiki/Traditional_Korean_musical_instruments

DVD:

World Heritage in Korea (7 DVD Box Set): *Gochang, Hwasun and Ganghwa Dolmen Sites.* DVD published by RMJC 2002

Felhasznált képek forrásai:

1. ábra: <http://www.megalithic.co.uk/article.php?sid=18383>
2. ábra: <http://londonkoreanlinks.net/2009/12/04/before-babylon-there-was-pyongyang/>
3. ábra: http://japanfocus.org/-Sheila_Miyoshi-Jager/3477
4. ábra: http://en.wikipedia.org/wiki/Crown_of_Silla
5. ábra: <http://blog.daum.net/storylover/1993776>
6. ábra: <http://sacredsites.com/asia/korea/sanshin.html>
7. ábra: http://www.ohmynews.com/NWS_Web/view/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0000101068
8. ábra: http://www.ohmynews.com/NWS_Web/view/at_pg.aspx?CNTN_CD=A0000243154